

Przedmowa

Jestem niezmiernie wdzięczny redaktorkom i pomysłodawcom niniejszej Księgi za danie mi szansy włączenia się w obchody jubileuszu Profesora dra hab. Jerzego Modrzewskiego. Obecność w tak szacownym gronie uczonych przyjaciół i współpracowników poznańskiego pedagoga społecznego z różnych uczelni w naszym kraju wzbudza najwyższy szacunek dla dostojnego Jubilata, którego dotychczasowe życie i twórczość naukowa oraz aktywność społeczna i dydaktyczna wpisują się złotymi zgłoskami w pamięć ludzkich serc i wywołują naturalne poczucie zobowiązania do wielopokoleniowej wzajemności w akademickiej trosce o naukową prawdę. Uczeni o tak wysokim etosie akademickim stanowią dla kolejnych pokoleń punkt odniesienia nie tylko do humanistycznego zakorzenienia się w nauce, ale i do urzeczywistniania osobistych dążeń, zamiarów, aspiracji i działań na rzecz pedagogiki jako nauki oraz praktyki społecznej.

Jeśli można powiedzieć o naukowcu, że jest darem (dla) pedagogiki, uniwersytetu i społeczeństwa, to z pewnością dotyczy to Jerzego Modrzewskiego, z którym spotkania w salach dydaktycznych, konferencyjnych czy na kartach jego dzieł stanowiły ważną dla formowania się ludzkich charakterów możliwość przebudzenia się z trwania w schematach poznawczych, jednostronności czy nazbyt pospiesznie uznawanych poglądów na temat wychowania i teorii socjalizacji. Jest on kontynuatorem tradycji socjologicznej orientacji w pedagogice społecznej, nasycającym ją własną myślą pedagogiczną, która wzmacnia jej teoretyczne podstawy i status wiedzy naukowej. Stworzył bowiem swoimi oryginalnymi studiami autonomiczny, a zarazem interdyscyplinarny system wiedzy o modelowaniu szeroko pojętego wychowania niezależnie od zmieniającego się wokół nas codziennego świata życia. Tego typu badania podstawowe najlepiej służą rozwojowi pedagogiki (nie tylko pedagogiki społecznej) oraz konceptualizacji w polu jej zainteresowań poznawczych badań empirycznych nad środowiskowymi uwarunkowaniami socjalizacji i inkulturacji jednostek. Wystarczy zapoznać się z licznymi publikacjami Jubilata, by zdać sobie sprawę z tego, jak konsekwentnie i znakomicie rozwijał swoje zainteresowania problemami pedago-

gicznymi i wzmacniał teoretyczne podstawy ich rozwiązywania, a tym samym optymalizowania szans życiowych naszych wychowanków, z uwzględnieniem ich uwarunkowań rodzinnych, środowiskowych, ustrojowych i cywilizacyjnych.

Szkoda że osoby zarządzające w naszym kraju systemem szkolnictwa (w tym szkolnictwa wyższego) nie korzystają z teoretycznych podstaw aktualizacji procesów społecznych w skali makro, która została tak znakomicie wyłożona przez Profesora Modrzewskiego w jego licznych rozprawach. Nie dochodziłoby wówczas do retrogresywnego typu uczestnictwa społecznego zmieniających się w okresie transformacji politycznej III RP elit władzy. To właśnie poznański pedagog uzasadnia w swoich publikacjach funkcjonowanie człowieka w rzeczywistości instytucjonalnej i środowiskowej w rolach społecznych (przedmiotowo i/lub podmiotowo) jako poddawanego m.in. napięciom poznawczym, ekonomicznym, kulturowym czy politycznym i współtworzącego zarazem formy jego bycia człowiekiem, relacje międzyludzkie oraz w różnym stopniu i zakresie partycypującego w życiu społecznym.

Jubilat nie mógł przypuszczać, że kiedy prowadził metateoretyczne badania do swojej teorii socjalizacji, stworzył podstawy kontynuowania przez kolejnych badaczy także jego dokonań naukowych, opisu i eksplikacji międzypokoleniowego procesu transmisji jego wiedzy oraz naukowego rekonstruowania ewolucji struktury, dynamiki i mechanizmów trwałości lub zmienności naszego poznania i doznawania świata. Zamieszczone w tym tomie rozprawy doskonale odzwierciedlają pewne etapy i mechanizmy formujące społeczną postać naukowego i osobistego życia Profesora w spełniających się obiektywnie i subiektywnie jego dotychczasowych wymiarach i okresach. Wyłaniająca się z każdego z artykułów biografia Jerzego Modrzewskiego stanowi znakomite potwierdzenie jego teorii socjalizacji w kontekście biografii społecznej pojmowanej jako kulturowo wykreowana postać społecznego uczestnictwa w pedagogice jako nauce i praktyce społecznej.

W imieniu Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk składam Jubilatowi najserdeczniejsze życzenia, by kolejne lata życia i twórczości naukowej były wypełnione osobistą satysfakcją z własnych dokonań oraz sukcesów wypromowanych kadr naukowych, owocowały zdrowiem i poczuciem zasłużonego szczęścia oraz czyniły je wartościowym w przeżywaniu zachodzących zmian i doświadczaniu spełnienia własnych planów i marzeń. Jesteśmy dumni z pracy naukowo-dydaktycznej Jubilata, jego niepowtarzalnej obecności w tworzeniu najwyższych standardów w naukach humanistycznych i społecznych, a szczególnie w pedagogice społecznej. Rzetelność naukowa, wyjątkowa umiejętność rekonstruowania współczesnej myśli pedagogicznej w kwestiach kluczowych dla polskiej oświaty, szkolnic-

twa wyższego i oddziaływań środowiskowych na różne pokolenia, wspomaganie przez Profesora kandydatów do zawodu pedagogicznego oraz wzmacnianie ich profesjonalnego i osobowościowego samodoskonalenia znakomitymi dziełami o ponadczasowym charakterze i uniwersalnych treściach pozwala na włączanie się młodych badaczy oraz sił społecznych w polską edukację i wychowanie na wszystkich ich poziomach. Jesteśmy wielce zobowiązani Profesorowi Jerzemu Modrzewskiemu za jego ogromny dar wiedzy, szlachetność uczuć i postaw. Kieruję zatem wobec Szanownego Jubilata wyrazy wielkiego szacunku, poczucia współradowania się Jego osiągnięciami i słowa nadziei na dalszą wymianę myśli, dzieł i spotkań. Niech zdrowie i siły sprzyjają Panu Profesorowi na miarę osobistych pragnień w tworzeniu *imperium humanum* z pełnym przekonaniem, że członkowie Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN służą w tym także swoim wsparciem. Czytelnikom tego tomu życzę zaś satysfakcji z rozbudzonej zamieszczonymi tu rozprawami potrzeby poznawania kulturowego wzoru życia Jubilata w szeroko rozumianej pedagogice społecznej.

*Przewodniczący Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN
prof. dr hab. Bogusław Śliwerski dr h.c.*